

4 Milieu en klimaat

In het kort

- Zeeuwen zijn over het algemeen tevreden over het bos en de natuur in de omgeving. In landelijk gebied is de tevredenheid met bos en natuur hoog, zelfs als de hoeveelheid bos/natuur in de omgeving niet altijd heel hoog is.
- Uitstoot van vervuilende stoffen concentreert zich in gemeenten met de meeste industrie: Vlissingen, Borsele en Terneuzen. In deze gemeenten geven inwoners ook vaker aan last te hebben van stank, geluid en stof/roet.
- De ervaren overlast is in op provinciaal niveau licht toegenomen. Met name inwoners van Goes en Borsele ervaren meer overlast van stof/roet en lawaai dan vier jaar geleden.
- Bijna zestig procent van de Zeeuwen vindt klimaatverandering een groot probleem.
- De zorgen hierover zijn het laagst onder jongvolwassenen en het hoogst in de steden.
- Ruim vier op de tien Zeeuwen vindt dat inwoners zelf genoeg doen tegen klimaatverandering. Een ongeveer even grote groep vindt dat inwoners te weinig doen.
- Over de rol van de (lokale) overheid zijn de inwoners verdeeld: 31 procent geeft aan dat de gemeenten en provincie te weinig doen om klimaatverandering tegen te gaan, 37 procent geeft aan dat dit voldoende is, en 29 procent weet het niet.

Dit venster van Leven in Zeeland gaat over milieu en klimaat in Zeeland. We starten met het beeld volgens de regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS. Daarna gaan we in op de ruimte en hoeveelheid natuur in Zeeland. Vervolgens gaan we in op tevredenheid met natuur en ervaren overlast. Ten slotte kijken we naar de mening van Zeeuwen over klimaatverandering.

Beeld CBS-monitor

De regionale monitor brede welvaart geeft een beeld van de situatie van natuur en milieu per regio. Zeeland heeft gemiddeld 60 hectare 'natuurlijke ecosystemen op land' per inwoner. Als percentage van de totale landoppervlakte betreft dit 13 procent en dat is lager dan het landelijk gemiddelde. Van alle Zeeuwse gemeenten heeft de gemeente Hulst het de meeste natuur per inwoner (149 ha), gevolgd door gemeente Schouwen-Duiveland (133 ha). Hekkensluiters zijn Middelburg (7,1 ha) en Vlissingen (4,2 ha) (CBS, 2025-b).

In vergelijking met andere provincies worden in Zeeland, omgerekend naar het aantal inwoners, relatief veel broeikasgassen uitgestoten. Zeeland heeft per inwoner de hoogste uitstoot van CO₂ (en vergelijkbare stoffen), met 28,8 ton per inwoner. Alleen Groningen komt hierbij in de buurt met 19,5 ton. In alle andere provincies is de uitstoot per inwoner 11 ton of lager. De uitstoot per inwoner is in Zeeland de laatste tien jaar wel sterk gedaald; in 2015 was dit nog 41 ton per inwoner.

De uitstoot van fijnstof is in gemeenten met havens en industrie relatief hoog: de fijnstofuitstoot per km² in Terneuzen (1.400 kg per km²) en Vlissingen (4.200 kg per km²) behoort tot de hoogste van Nederland. In andere gemeenten, zoals Sluis, Noord-Beveland, en Schouwen-Duiveland ligt de uitstoot juist relatief laag (alle drie bij de 25% gemeenten van Nederland met de laagste fijnstofuitstoot per km²) (CBS, 2025-b). De afgelopen 15 jaar is de uitstoot van fijnstof in heel Nederland, en daarmee ook in Zeeland, stevig gedaald.

Bij het vergelijken van cijfers over uitstoot van broeikasgassen en fijnstof maakt het uit hoe je dit meet. Zo is de CO₂-uitstoot per inwoner in Zeeland relatief mede hoog, doordat de totale uitstoot van broeikasgassen (door bijvoorbeeld industriële activiteit) wordt gedeeld door een relatief laag aantal inwoners.

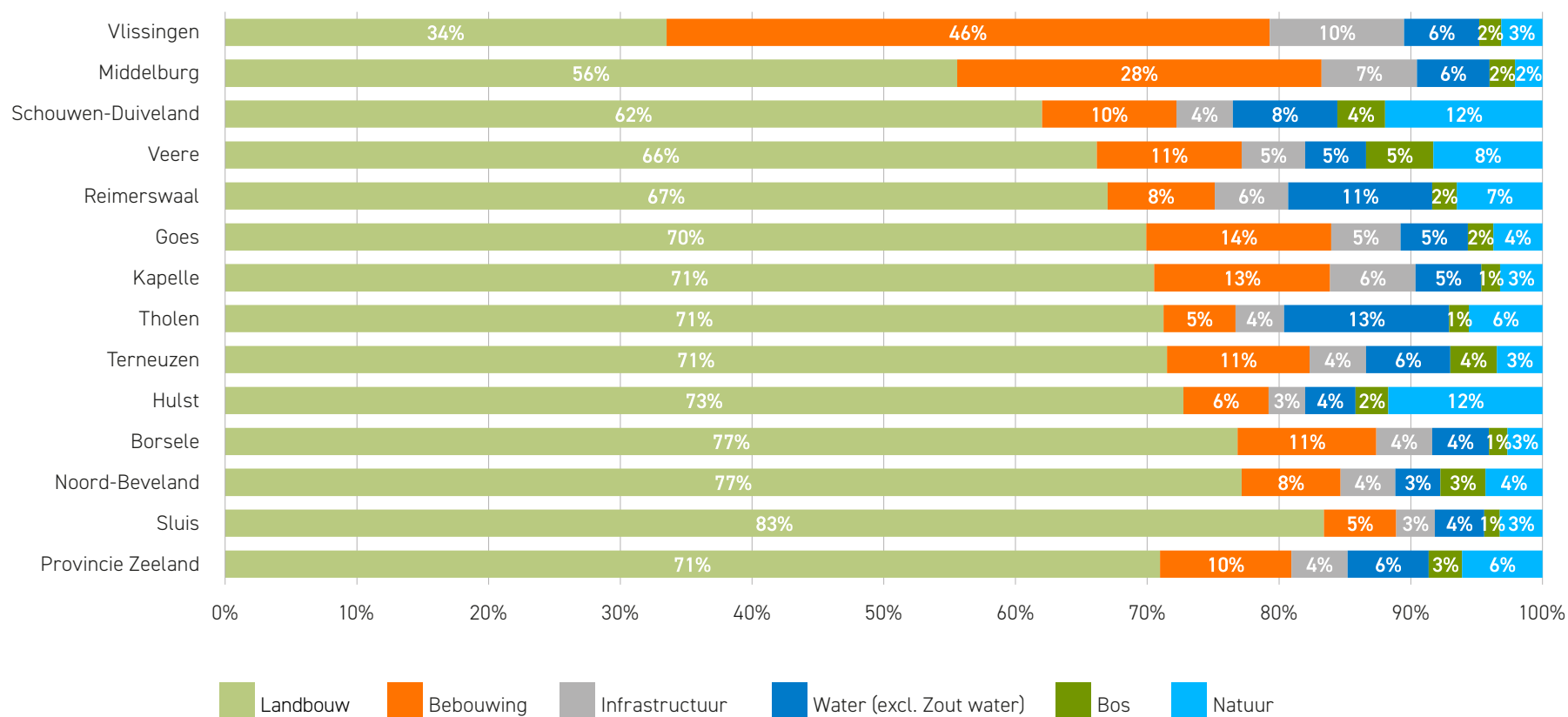
Ruimte en natuur

Hoe de ruimte in Zeeland wordt gebruikt, kan latere resultaten in dit hoofdstuk (zoals tevredenheid met natuur van inwoners) helpen te duiden. Daarom wordt eerst in beeld gebracht hoe de beschikbare ruimte in Zeeland momenteel gebruikt wordt.

---

¹ Een ecosysteem is een natuurlijk systeem dat gekarakteriseerd wordt door specifieke biotische en abiotische kenmerken. De (half-) natuurlijke ecosystemen die zijn inbegrepen zijn: bosgebieden, heide en stuifzandgebieden, moeras- en veengebieden, duin- en kustgebieden, natuurlijke graslanden en natuurlijke akkerbouw- en tuinbouwgebieden.

Figuur 4.1 Grondgebruik in Zeeland, per gemeente (excl. zout water)

Bron: LGN 2024. Wageningen University & Research, 2025.

Zeeland als agrarische provincie

Het overgrote deel van de ruimte in Zeeland is agrarisch gebied: in Zeeland wordt 71 procent van het landoppervlak is landbouwgrond.² Dit is ruim boven het gemiddelde van Nederland, met 54 procent (CBS, 2025-a). Hiermee is Zeeland qua bodemgebruik één van de meest agrarische provincies van Nederland (o.a. Compendium voor de Leefomgeving, 2023; 2025, Wageningen University Research, 2025). In Sluis wordt maar liefst 83 procent van de grond voor landbouw ingezet, terwijl in Middelburg (56%) en Vlissingen (34%) de percentages veel lager liggen. Vlissingen is met afstand de meest bebouwde gemeente. In Sluis, Tholen, en Hulst is minder dan tien procent van het landoppervlak gebruikt voor bebouwing en infrastructuur.

Grote verschillen in hoeveelheid natuur per gemeente

In Zeeland bestaat iets minder dan negen procent van het grondgebied op land uit bos en andere natuur (3% bos, 6% ander natuurgebied). Hiermee is Zeeland één van de provincies met de minste (relatieve) hoeveelheid bos en natuurgebied (o.a. CBS, 2024; Compendium voor de Leefomgeving, 2025). De bossen en natuurgebieden zijn niet gelijkmatig verdeeld over de gemeenten: Schouwen-Duiveland (16%) Hulst (14%), en Veere (13%) zijn de enige gemeenten waar meer dan tien procent van het oppervlak bos- of natuurgebied is. Meer dan de helft (54%) van al het bos en natuurgebied van Zeeland is in deze drie gemeenten te vinden. In Middelburg, Borsele, Sluis, en Vlissingen is minder dan vijf procent van het grondgebied bos of natuurgebied.

Tevredenheid met natuur

In Leven in Zeeland hebben wij aan inwoners gevraagd hoe zij de natuur in hun leefomgeving ervaren. We gaan hier nu nader op in.

Ruime meerderheid Zeeland tevreden met natuur in omgeving

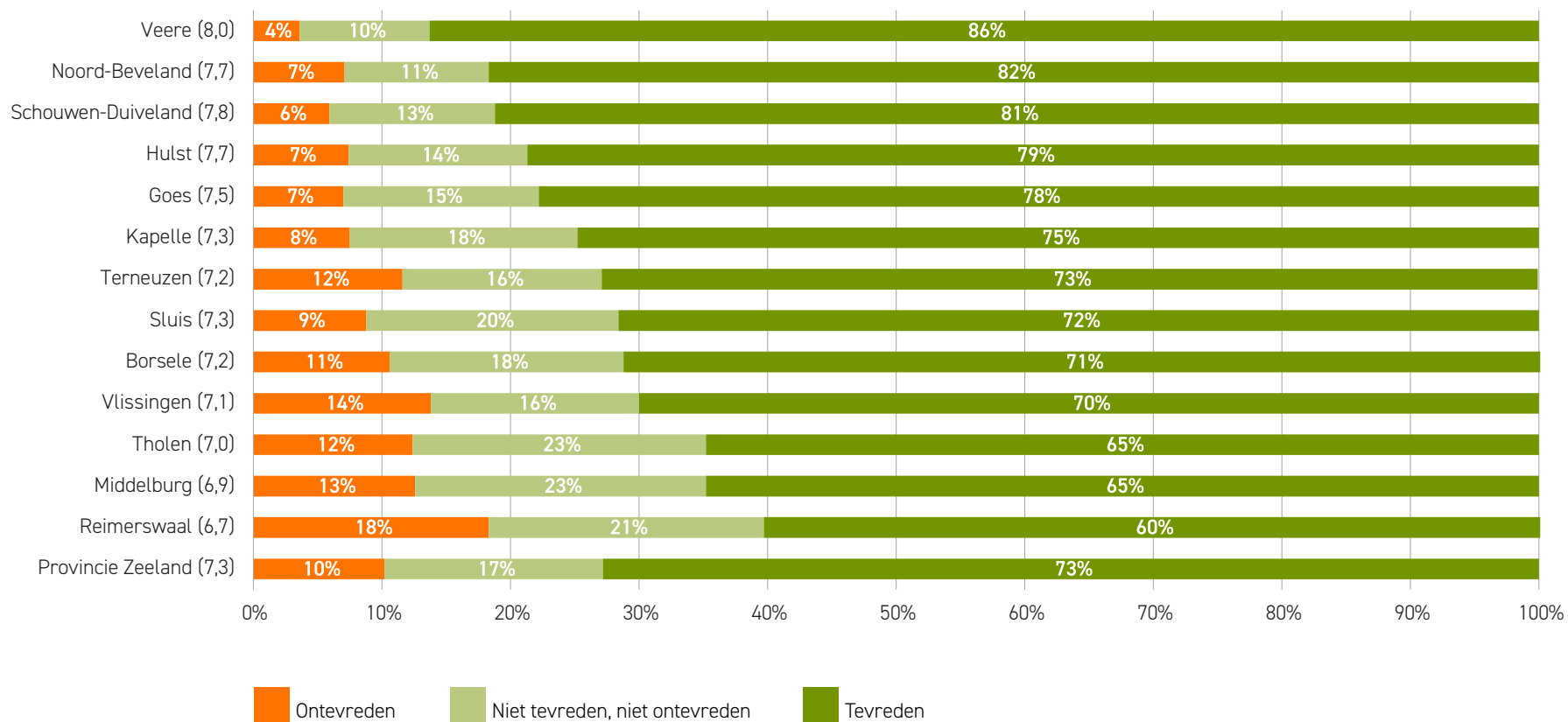
Bijna drie op de vier Zeeuwen (73%) is tevreden met het bos en de natuur in hun omgeving.³ Iets meer dan tien procent van de inwoners geeft aan hier juist ontevreden over te zijn. Inwoners van gemeente Veere (8,0), Schouwen Duiveland (7,8), en Noord-Beveland (7,7) beoordelen de bossen en natuur in hun omgeving gemiddeld het hoogst, en inwoners van Tholen (7,0), Middelburg (6,9) en Reimerswaal (6,7) het laagst. Op Tholen en in Reimerswaal geldt overigens ook dat de tevredenheid met 'klein groen' (zoals een plantsoen) in de omgeving lager ligt dan in overige Zeeuwse gemeenten. Inwoners van Schouwen-Duiveland en Goes zijn juist meer tevreden over het kleinere groen in hun omgeving.

Gemeenten met hoge gemiddelde scores hebben, niet verrassend, doorgans weinig ontevreden inwoners. In Middelburg, Tholen en Reimerswaal (de gemeenten met de laagste scores) is minder dan twee derde tevreden. Op hoofdlijnen blijkt dat gemeenten met veel natuur hoger scoren in tevredenheid. Opvallende uitzondering is Noord-Beveland: deze gemeente heeft relatief weinig bos en natuurgebied (7%, figuur 4.1), maar desondanks bijna het hoogste aandeel tevreden inwoners.

² In deze berekening is zout water/buitenwateren niet meegenomen in de totale oppervlakte van de provincie. Zoet water binnen de provincie (bijv. kleine meren, kanalen, , etc.) zijn wel meegenomen in deze berekening.

³ Bij tienpuntsschalen hanteren we de volgende categorieën: tevreden bij een rapportcijfer van een 7 of hoger; niet tevreden, niet ontevreden bij een rapportcijfer van een 5 of 6; en ontevreden bij een rapportcijfer van een 4 of lager.

Figuur 4.2 Tevredenheid met bossen en natuurgebieden in de omgeving, per gemeente. De cijfers tussen haakjes zijn gemiddelde beoordelingen

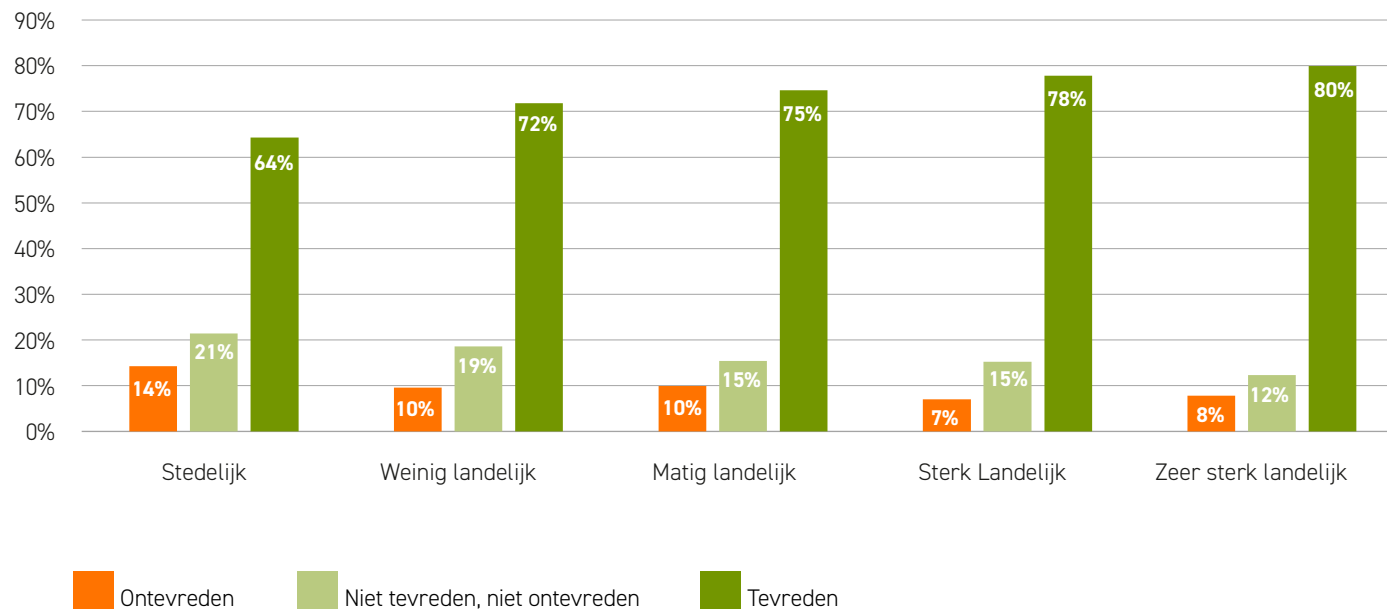
Bron: Leven in Zeeland, 2025

Lagere tevredenheid in stedelijke gebieden met bos en natuur

Verder is er samenhang tussen de mate van landelijkheid⁴ en de tevredenheid met bos en natuur in de omgeving. Inwoners van stedelijk gebied zijn vaker ontevreden over het bos en de natuur dan gemiddeld in Zeeland; in de meest stedelijke wijken/gebieden van Zeeland is 'slechts' 64 procent van de inwoners tevreden met het bos en de natuur in de omgeving, terwijl dit in zeer landelijke gebied van Zeeland 80 procent betreft.

Naast de tevredenheid met de hoeveelheid bos en natuur, is ook gevraagd naar de tevredenheid met kleiner groen in de buurt, zoals grasveldjes en bloemperken. Hier zien we dat het percentage tevreden inwoners in zowel stedelijk als in landelijk gebied op ongeveer 75 procent ligt, en het aantal ontevreden inwoners tussen de 6 en 8 procent varieert. Alleen in de meest landelijke gebieden van Zeeland ligt de tevredenheid met klein groen nog iets hoger, met 81 procent.

Figuur 4.3 Tevredenheid met bos en natuur in Zeeland naar mate van landelijkheid

Bron: Leven in Zeeland, 2025

⁴ Zie de Onderzoeksverantwoording voor de indeling van Zeeland in mate van landelijkheid.

Ervaren overlast licht toegenomen, duidelijke verschillen per gemeente

In de CBS-monitor zagen we dat in Zeeland, omgerekend per inwoner, relatief veel schadelijke stoffen worden uitgestoten en dat dit vooral gebeurt in de gemeenten in nabijheid van industriële activiteit. We hebben inwoners gevraagd in hoeverre zij overlast ervaren van zaken die te maken kunnen hebben met industriële activiteiten, zoals stank, lawaai of stof en roet.

Lawaai

Op provinciaal niveau is te zien dat de ervaren overlast van stank de afgelopen vier jaar licht is gestegen. In 2025 had iets meer dan de helft van de inwoners (52%) soms of vaak last van lawaai, in 2021 was dit nog iets minder dan de helft (48%). Op gemeenteniveau zien we dat de ervaren overlast in 2025 groter was in drie gemeenten die deel uitmaken van het North Sea Port District, het haven- en industriegebied (Borsele: 52%, Terneuzen: 56%, Vlissingen: 55%). Dit was ook in 2021 het geval. Deze percentages zijn voor Vlissingen en Terneuzen nagenoeg hetzelfde gebleven, in Borsele is wel een stijging te zien in het aandeel inwoners dat soms last heeft van lawaai (59% in 2025). Ook valt op dat inwoners van Goes in 2025 vaker aangeven soms of vaak last te hebben van lawaai ten opzichte van 2021 (stijging van 46 naar 57%).

Stank

In 2025 had 33 procent van de inwoners soms, en vijf procent vaak last van stank in de omgeving. Dit is bijna exact gelijk aan de resultaten van 2021. Op gemeentelijk niveau zijn wel ontwikkelingen te zien. Op Noord-Beveland is de ervaren overlast van stank flink gedaald: in 2021 had 51

procent soms of vaak last van stank, in 2025 is dit 39 procent. Ook in Kapelle is de ervaren overlast gedaald (van 39% in 2021 naar 32% in 2025). In alle andere gemeenten is weinig verandering te zien. Inwoners van Borsele (54%) en Terneuzen (47%) geven het vaakst aan soms of vaak last te hebben van stank. Als we puur kijken naar het percentage inwoners dat vaak last heeft van stank, zien we dat dit in de meeste gemeenten tussen de twee en vijf procent ligt. In de North Sea Port District-gemeenten (Borsele, Vlissingen, en Terneuzen) ligt dit percentage net iets hoger (7 tot 9%). In Vlissingen is echter ook de groep die aangeeft nooit of zelden last te hebben van stank relatief groot (34%).

Stof en roet

Inwoners ervaren duidelijk minder vaak last van stof en roet dan van stank of van lawaai. 72 procent van de inwoners van Zeeland heeft zelden tot nooit last van stof of roet. In 2021 lag dit percentage nog op 78 procent, dus het aandeel inwoners dat hier last van heeft, is de afgelopen vier jaar wel gestegen. Toch is met name in gemeenten Vlissingen (van 23 naar 33%), Goes (van 18 naar 27%), Borsele (van 24 naar 33%) en Sluis (van 19 naar 27%) de groep inwoners die soms of vaak last heeft van stof of roet, gegroeid. De ervaren overlast van stof en roet is in 2025 het hoogst in Terneuzen (39%), gevolgd door Vlissingen en Borsele (beiden 33%). Wel valt op dat de ervaren overlast in Vlissingen en Borsele is gestegen, terwijl het percentage in Terneuzen niet veranderd is de afgelopen vier jaar. Het percentage inwoners dat vaak last heeft van stof/roet ligt bij de meeste gemeenten in 2025 tussen de twee en vijf procent. Ook hier is het percentage in de drie gemeenten van/rond North Sea Port iets hoger, variërend van acht tot elf procent.

Er zijn ook gemeenten waar inwoners juist minder last van lawaai, stank, en stof en roet hebben: met name inwoners van Veere en Schouwen-Duiveland geven vaak aan weinig last te hebben van stank, roet/stof, of lawaai. Ook op Tholen, en in Hulst, Middelburg, en op Noord-Beveland ervaren inwoners relatief weinig overlast van al deze zaken.

Mening over klimaatverandering

Aan de inwoners van Zeeland is gevraagd hoe ze tegen klimaatverandering aan kijken, en in hoeverre zij klimaatverandering als een probleem zien. De mening van Zeeuwen over klimaatverandering is van belang voor beleidsmakers, onder meer omdat het beeld van inwoners op klimaatverandering invloed kan hebben op de steun voor klimaatbeleid (Ruiz, Faria, & Neumann, 2020).

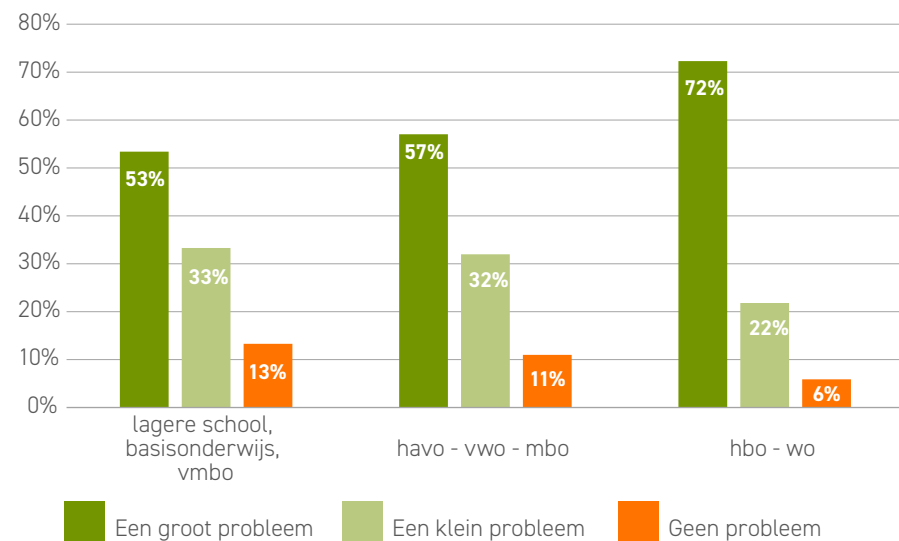
Bijna zestig procent van de Zeeuwen vindt klimaatverandering een groot probleem. Hiermee wijkt Zeeland nauwelijks af van het landelijke percentage van 62 procent (CBS, 2023).⁵ Dertig procent van de Zeeuwen vindt klimaatverandering een klein probleem, terwijl tien procent klimaatverandering helemaal niet als probleem ziet. Hieronder worden verschillen tussen enkele (demografische) groepen in Zeeland verder uitgewerkt.

Zorgen over klimaatverandering groter onder HBO-WO geschoolden en in steden

Zorgen over klimaatverandering, zowel nu als voor toekomstige generaties, zijn groter in stedelijke gebieden en onder Zeeuwen

met een hbo- of wo-opleiding. In zo goed als alle gemeenten vindt minimaal de helft van de inwoners klimaatverandering een groot probleem. Alleen in Reimerswaal en op Tholen ligt dit percentage net onder de vijftig procent. In Goes (68%) Vlissingen (65%), en Middelburg (65%) vinden inwoners klimaatverandering het vaakst een groot probleem. Ook geldt in Goes, Middelburg, en Vlissingen dat inwoners van zich vaker veel zorgen maken over de gevolgen van klimaatverandering voor de toekomstige generaties.

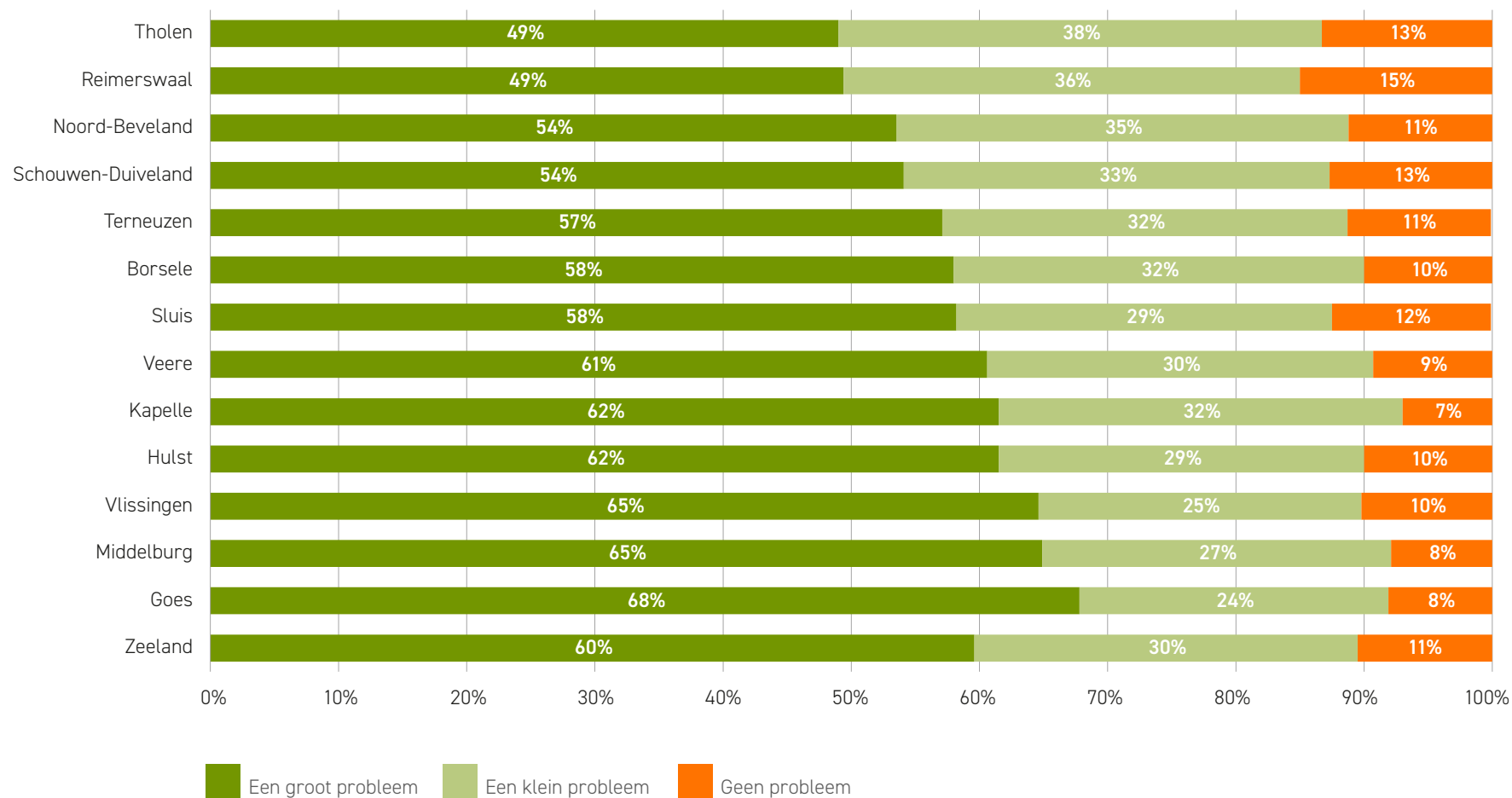
Figuur 4.4 Is klimaatverandering volgens u een groot, klein, of geen probleem? Per hoogst behaald opleidingsniveau

Bron: Leven in Zeeland, 2025

⁵ De vraagstelling uit het onderzoek van het CBS is z.g.a. hetzelfde als in de voor Leven in Zeeland gebruikte vragenlijst en daardoor vergelijkbaar. Wel is de data van het CBS (over het landelijke beeld van klimaatverandering) bijna twee jaar eerder verzameld dan de data van Leven in Zeeland.

Figuur 4.5 Is klimaatverandering volgens u een groot, klein, of geen probleem? Per gemeente

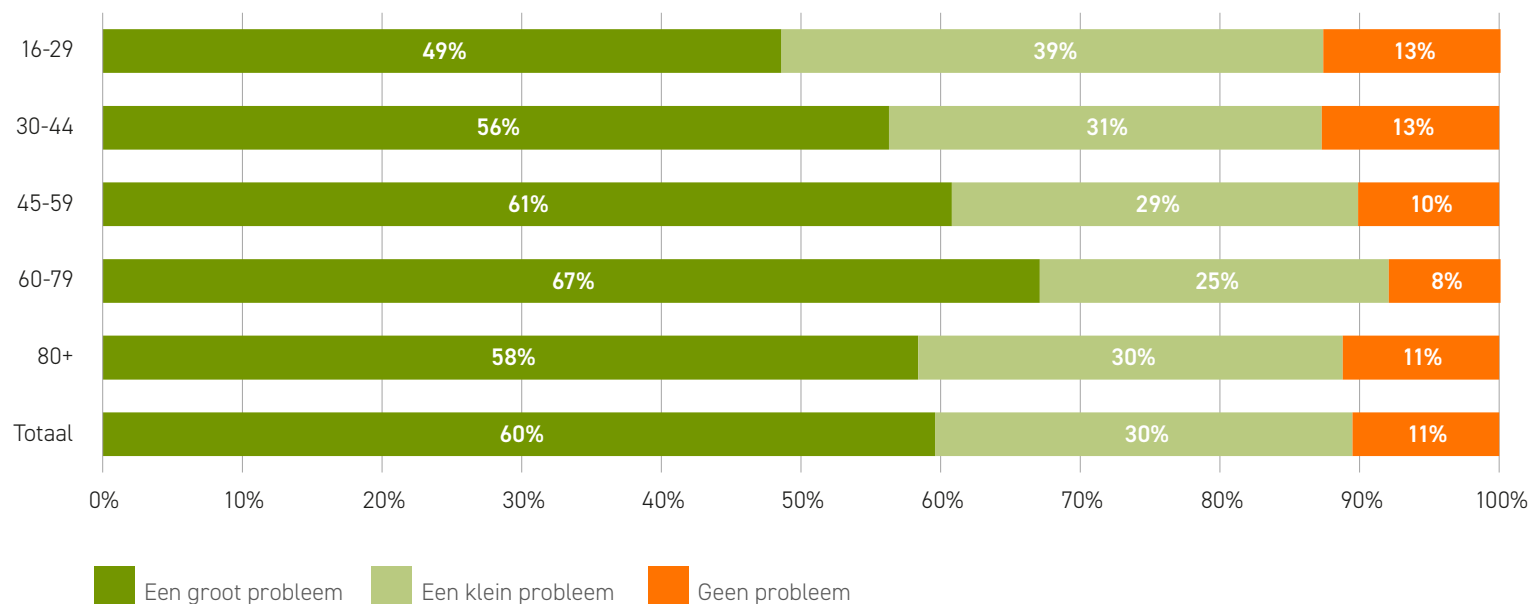
Bron: Leven in Zeeland, 2025

Zorgen over klimaat het kleinst onder jongeren

Jongeren (16-29 jaar) maken zich het minste zorgen over het klimaat. Bij deze groep geeft 49 procent aan dat ze klimaatverandering een groot probleem vinden, terwijl dit percentage voor alle Zeeuwen op zestig procent ligt. Bij de groep 30 tot 44-jarigen is de ervaren urgentie op dit onderwerp ook nog iets lager dan bij oudere leeftijdsgroepen. De groep inwoners die zich het meest zorgen maakt over het klimaat, is de groep 60 tot 79-jarigen; ruim twee op de drie in deze groep vindt klimaatverandering een groot probleem.

Zowel de 80-plussers als de 60 tot 79-jarigen maken zich het vaakst zorgen over wat klimaatverandering gaat betekenen voor toekomstige generaties. De jongere generatie, de huidige 16 tot 44-jarigen, maakt zich minder zorgen over de gevolgen van klimaatverandering voor toekomstige generaties. Dat jongeren klimaatverandering minder vaak als een probleem zien, sluit aan bij landelijk onderzoek over dit onderwerp (Ipsos I&O (2025)).

Figuur 4.6 Is klimaatverandering volgens u een groot, klein, of geen probleem? Per leeftijdscategorie

Bron: Leven in Zeeland, 2025

Zeeuwen niet eensgezind over verantwoordelijkheid klimaatverandering

Aan inwoners van Zeeland is gevraagd welke organisaties en sectoren volgens hen de verantwoordelijk hebben om iets tegen klimaatverandering te doen.⁶ Met andere woorden: welke organisaties moeten zich volgens de Zeeuwen in (gaan) zetten op het tegengaan van klimaatverandering?

Onder de Zeeuwen is er geen duidelijke overeenstemming over welke organisaties en sectoren meer of minder verantwoordelijkheid moeten nemen in het tegengaan van klimaatverandering. De partijen die volgens de inwoners vooral te weinig doen tegen klimaatverandering zijn de luchtvaart (67%), grote bedrijven en industrie (63%) en landen buiten de Europese Unie (66%).

Er zijn maar weinig sectoren waarvan de inwoners vinden dat ze te veel deden om klimaatvereniging tegen te gaan. Ongeveer 11 procent van de inwoners vindt bijvoorbeeld dat boeren te veel (moeten) doen tegen klimaatverandering. Ook voor de landelijke overheid en de EU ligt dit percentage net boven de tien procent. Er is echter een flink grotere groep die zegt dat deze sectoren en organisaties meer zouden moeten doen: 26 procent vindt dat boeren meer zouden moeten doen.

Voor de landelijke overheid (50%) en de EU (42%) is dit percentage nog een stuk hoger.

Ook over de verantwoordelijkheid van de Zeeuwse gemeenten en de provincie zijn Zeeuwen verdeeld: 31 procent vindt dat deze overheden te weinig doen, 37 procent vindt dat deze overheden genoeg doen, en vier procent vindt dat er al te veel gebeurt. Wat ook opvalt, is het hoge percentage inwoners dat aangeeft niet te weten of de Zeeuwse overheden genoeg doen; 29 procent.

We hebben gevraagd hoe de inwoners tegen hun eigen verantwoordelijkheid aankijken als het gaat om klimaatverandering. 43 procent van de inwoners vindt dat inwoners zelf genoeg of te veel doen, en bijna evenveel inwoners (42%) vinden dat inwoners juist te weinig doen. In Reimerswaal en op Tholen vinden inwoners aanzienlijk vaker dat ze genoeg of te veel doen, en dat deze verantwoordelijkheid niet bij de burgers ligt. In de meeste andere gemeenten ligt dat anders: de groep inwoners die vindt dat burgers te weinig doen of dat ze juist genoeg of te veel doen, is telkens ongeveer even groot.⁷ Van de inwoners blijft 15% het antwoord schuldig.

---

⁶ Zie voor een volledige lijst van partijen, organisaties, en sectoren waarover inwoners bevraagd zijn m.b.t. klimaatverandering vraag 19 van de vragenlijst (Bijlage 1).

⁷ In Borsele, Vlissingen, Middelburg en Kapelle is de groep die vindt dat burgers te weinig doen groter dan de groep 'genoeg/te veel'. Per gemeente is hier echter geen sprake van een significant verschil t.o.v. de andere gemeenten.

Conclusie

In dit venster hebben we gekeken naar hoe Zeeuwen de natuur en het groen in hun omgeving beleven. Ook hebben we gekeken naar de uitstoot van vervuilende stoffen in de provincie, overlast en naar de mening van Zeeuwen over klimaatverandering. Hier vallen enkele zaken op:

Ondanks dat Zeeland relatief weinig natuurlijk gebied op land heeft, zijn Zeeuwen zijn over de breedte tevreden met bos en natuur in hun omgeving. Deze tevredenheid komt vermoedelijk mede door het groene en weidse landschap, dat door Zeeuwen sterk wordt gewaardeerd ([zie ook 'Blik op Zeeland'](#)). Inwoners van gemeenten met meer bos de natuur beoordelen dit ook hoger, maar het omgekeerde geldt niet per se voor gemeenten met weinig bos. Verklaringen kunnen zijn dat inwoners gebruik maken van natuur in andere gemeenten, of dat zij vooral de weidsheid waarderen.

Zeeland heeft een relatief hoge uitstoot van broeikasgassen als je die omrekent naar het aantal inwoners. Dit heeft deels te maken met de aanwezigheid van het haven- en industriecluster. In de gemeenten rond dit gebied hebben inwoners ook beduidend vaker overlast van overlast van stank, lawaai, stof en roet. De havens en industrie zijn van groot economisch belang en bieden werkgelegenheid, maar het is belangrijk aandacht te hebben voor de nadelige gevolgen voor nabij wonende inwoners.

De meeste Zeeuwen zien klimaatverandering als een groot probleem, zowel voor nu, als voor toekomstige generaties. Er zijn wel verschillen tussen groepen inwoners in hoe zij kijken naar zowel de urgentie van het probleem als naar de verantwoordelijkheid voor verschillende partijen en organisaties. Zo valt op dat inwoners juist over de lokale overheid het vaakst zeggen dat ze niet weten of er al genoeg gebeurt op het gebied van klimaatverandering. Voor de Zeeuwse overheden liggen er wellicht nog mogelijkheden om richting inwoners te communiceren wat er momenteel al gebeurt op het gebied van klimaatbeleid, en wat hier het belang van is. Het beeld dat inwoners hebben van klimaatverandering en de bijbehorende risico's en gevolgen, is van invloed op hun steun voor klimaatgerelateerd beleid (Hagen et al., 2016; Ruiz et al., 2020).

Referenties

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2023). *Klimaatverandering en energietransitie: Opvattingen over klimaatverandering*. Geraadpleegd op 21 oktober 2025, van <https://longreads.cbs.nl/klimaatverandering-en-energietransitie-2023/opvattingen-over-klimaatverandering/>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2024, 3 mei). *Minder natuur- en bosgebied in Nederland*. Geraadpleegd op 12 november 2025, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/18/minder-natuur-en-bosgebied-in-nederland#:~:text=Bijna%20de%20helft%20van%20Nederland%20is%20agrari%C3%97sch%20gebied&text=Natuur%2D%20en%20bosgebied%20is%20de,de%20totale%20oppervlakte%20van%20Nederland.>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2025-a). *Feiten en cijfers over de landbouw*. Geraadpleegd op 12 november 2025, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2025/14/feiten-en-cijfers-over-de-landbouw>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2025-b). *Regionale Monitor Brede Welvaart*. Geraadpleegd op 8 december 2025, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart>

Compendium voor de leefomgeving. (2023). *Kaart bodemgebruik van Nederland 2017*. Geraadpleegd op 16 oktober 2025, van <https://www.clo.nl/indicatoren/nl006112-kaart-bodemgebruik-van-nederland-2017>

Compendium voor de Leefomgeving. (2025). *Landgebruik en het landschap, 2024*. Geraadpleegd op 20 november 2025, van <https://www.clo.nl/indicatoren/nl220503-landgebruik-en-het-landschap-2024>

Hagen, B., Middel, A., & Pijawka, D. (2016). *European climate change perceptions: Public support for mitigation and adaptation policies*. *Environmental policy and governance*, 26(3), 170-183. <https://doi.org/10.1002/eet.1701>

Ipsos I&O. (2025). *Klimaatverlamming: de barrières tussen duurzaam denken en duurzaam doen*. Geraadpleegd op 20 november 2025, van <https://www.ipsos-publiek.nl/actueel/klimaatverlamming-de-barrieres-tussen-duurzaam-denken-en-duurzaam-doen/>

Ruiz, I., Faria, S. H., & Neumann, M. B. (2020). *Climate change perception: Driving forces and their interactions*. *Environmental Science & Policy*, 108, 112-120. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2020.03.020>

Wageningen University & Research. (2025). *Landelijk Grondgebruik Nederland 2024 (LGN2024) (Versie 2)* [Dataset]. <https://research.wur.nl/en/datasets/landelijk-grondgebruik-nederland-2024-lgn2024/>